

Advies van 5 oktober van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren met betrekking tot de Mededeling van de Europese Commissie over een vereenvoudiging van het ondernemingsklimaat op het gebied van vennootschapsrecht, financiële verslaggeving en controle van jaarrekeningen

1. Standpunt van het IBR

1.1. Doelstelling van de vereenvoudiging

Het IBR is ten eerste bezorgd over de voorstellen vervat in de Mededeling van de Europese Commissie van 10 juli 2007¹ die als doelstelling heeft het vennootschapsrecht, de financiële verslaggeving en de controle van jaarrekeningen in de Europese Unie te vereenvoudigen teneinde “*Europese vennootschappen in staat te stellen doeltreffender te concurreren en meer succes te boeken in een mondiale omgeving die door scherpe concurrentie wordt gekenmerkt*”.

Het IBR stemt in met de doelstelling van administratieve vereenvoudiging maar sluit zich aan bij het advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven² volgens hetwelk deze doelstelling een vermindering van de kwaliteit van de financiële verslaggeving niet kan rechtvaardigen.

Het IBR sluit zich tevens aan bij de analyse van de *Fédération des Experts Comptables Européens* (FEE)³ volgens dewelke voormelde Mededeling voorrang lijkt te geven aan de behoefte aan vermindering van de lasten alsmede aan administratieve vereenvoudiging zonder rekening te houden met het belang van de bestaande marktregels en met de toegang tot een kwalitatieve financiële verslaggeving.

1.2 Toegevoegde waarde

De controle van jaarrekeningen dient niet te worden beschouwd als een last maar eerder als een beheersinstrument ten bate de ondernemingen en een communicatiemiddel naar de *stakeholders* toe.

De resultaten van een universitaire studie⁴ tonen aan dat de revisorale controle de kwaliteit van de financiële verslaggeving door vennootschappen van elke omvang verbetert en de continuïteit van kleine ondernemingen bevordert.

¹ Mededeling van de Europese Commissie van 10 juli 2007 over een vereenvoudiging van het ondernemingsklimaat op het gebied van vennootschapsrecht, financiële verslaggeving en controle van jaarrekeningen, COM (2007) 394 definitief.

² Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, “*Advies betreffende de vereenvoudiging van de boekhoudkundige regels voor de KMO's en betreffende de ontwerpen van herziening van de boekhoudkundige richtlijnen*”, 30 januari 2007, beschikbaar op de website <http://www.ccecrb.fgov.be>.

³ FEE, “*Further preliminary FEE position in relation to simplification for SMEs: accounting and auditing aspects*”, 17 april 2007, p. 3, beschikbaar op de website: www.fee.be.

⁴ Professor Marleen Willekens, “*Toegevoegde waarde van de audit*”, KULeuven, 2007, nog niet gepubliceerd.

De rol van de bedrijfsrevisor bevordert bovendien de strijd tegen het witwassen van geld, het opsporen van ondernemingen in moeilijkheden en het voorkomen van faillissementsrisico's.

Deze controle heeft belangrijke positieve gevolgen voor de financiële situatie van de onderneming, voor de economie in het algemeen en voor het openbaar belang. Bovendien betekent de controle van jaarrekeningen een ware toegevoegde waarde ten gunste van aandeelhouders, werknemers, bankiers, leveranciers, klanten, vakbonden, de staatskas, enz.

Het IBR is bovendien van mening dat de afschaffing van de Europese verplichtingen inzake financiële verslaggeving een stap terug met betrekking tot de wens tot harmonisatie binnen de Europese Unie zou betekenen.

Een kwalitatieve financiële verslaggeving draagt bij tot het verbeteren van het vertrouwen van derden en *stakeholders* wat de financiële situatie van de vennootschap betreft, hetgeen de overdracht van ondernemingen, bankleningen tegen betere financiële voorwaarden, enz. bevordert.

1.3. Ontoereikende voorgestelde maatregelen

Het IBR is van mening dat een vermindering van de verplichtingen inzake financiële verslaggeving en controles van jaarrekeningen onvermijdelijk zal leiden tot een aanzienlijke verhoging van de administratieve lasten voor de ondernemingen en de *stakeholders* die deze financiële gegevens gebruiken aangezien zij andere middelen zullen moeten zoeken om betrouwbare informatie te bekomen.⁵

Het IBR treedt de standpunten van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven⁶ en de FEE⁷ bij en maakt ernstig voorbehoud bij de door de Europese Commissie voorgestelde maatregelen.

Het IBR is van mening dat de vereenvoudiging dient te gebeuren op basis van een ernstige effectenstudie van de voorgestelde maatregelen rekening houdende met de toegevoegde waarde van een kwalitatieve financiële verslaggeving.

Het IBR stelt bijgevolg aan de Europese Commissie voor om een wetenschappelijke studie te laten uitvoeren over de mogelijke gevolgen van de goedkeuring van de door haar voorgestelde maatregelen.

1.4. Maatregelen voorgesteld met het oog op een ware administratieve vereenvoudiging

Er kunnen twee denkpistes worden overwogen:

1. Vereenvoudiging van de inhoud van de financiële informatie die openbaar dient te worden gemaakt. Zo zouden bijvoorbeeld de financiële gegevens die in de toelichting bij de jaarrekening dienen te worden opgenomen, kunnen worden beperkt.
2. Vereenvoudigingsmaatregelen toegekend aan de ondernemingen waarvan de jaarrekening als betrouwbaar werd beschouwd. De ondernemingen waarvan de jaarrekening door een bedrijfsrevisor wordt gecontroleerd zouden kunnen genieten van administratieve vereenvoudigingsmaatregelen, onder meer in het kader van de

⁵ Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, "Advies betreffende de vereenvoudiging van de boekhoudkundige regels voor de KMO's en betreffende de ontwerpen van herziening van de boekhoudkundige richtlijnen", 30 januari 2007, beschikbaar op de website <http://www.ccecrb.fgov.be>.

⁶ *Ibidem*

⁷ FEE, *Press Release*, 11 juli 2007, "Simplification should not be simplistic says FEE - European Accountants ready to contribute to reduction of real administrative burdens while preserving public interest", beschikbaar op de website www.fee.be.

controle van de belastingaangifte. Denken we bijvoorbeeld aan een vermindering van de periodiciteit van de door de belastingsadministratie uitgevoerde controles.

2. Kritisch onderzoek van de vijf maatregelen die door de Europese Commissie worden overwogen

2.1. Invoering van een nieuwe categorie van ondernemingen: de micro-ondernemingen

De Europese Commissie heeft in haar Mededeling van 10 juli 2007 de volgende criteria voor de categorie van micro-ondernemingen voorgesteld:

- a) minder dan tien werknemers;
- b) een omzet van minder dan 1.000.000 euro;
- c) een balanstotaal van minder dan 500.000 euro.

Deze ondernemingen zouden worden vrijgesteld van alle verplichtingen inzake financiële verslaggeving zoals voorzien door de Vierde en Zevende Richtlijnen betreffende de jaarrekening, alsmede van de wettelijke controle van de jaarrekening. Zij zouden enkel nog nationale bepalingen in acht moeten nemen die eenvoudiger en minder zwaar zijn dan de bepalingen die thans voorzien zijn door de Europese wetgeving.

De algemene doelstelling van de Vierde en Zevende Richtlijnen is het behoud en het verbeteren van de kwaliteit van de jaarrekening en van de wettelijke controle van de jaarrekening in de Europese Unie.

Het IBR is van mening dat de vrijstelling van de micro-ondernemingen van hun Europese verplichtingen inzake financiële verslaggeving teneinde hen enkel nog te onderwerpen aan nationale verplichtingen, zou leiden tot het zetten van een ware stap terug met betrekking tot de wens tot harmonisatie van de Europese Unie.

2.2. De grootte-criteria van de ondernemingen

De artikelen 11 en 27 van de Vierde en Zevende Richtlijnen voorzien in drempels die toelaten de omvang van een onderneming te bepalen.

Artikel 12 van de Vierde Richtlijn stelt een periode van twee jaar voor om van categorie van vennootschap te veranderen, ongeacht of het een grotere of kleinere omvang betreft.

De Commissie stelt voor dat in de toekomst een periode van vijf jaar zou worden voorzien om over te gaan tot een categorie van grotere vennootschap zodat de middelgrote ondernemingen die de drempels overschrijden gedurende minder dan vijf jaar, niet meer zouden worden onderworpen aan de verplichtingen inzake de financiële verslaggeving die gelden voor grote vennootschappen. Daarentegen zou slechts één jaar voldoende zijn om over te stappen naar een categorie van kleinere vennootschap en dus om te genieten van lichtere verplichtingen inzake financiële verslaggeving.

Indien deze maatregel wordt aangenomen, zal deze tot de volgende niet gewenste gevolgen leiden:

- a) ondernemingen die voldoen aan de criteria van grote vennootschappen zullen genieten van het voordelig stelsel van de KMO's gedurende vijf jaar en;
- b) KMO's zullen worden beschouwd als micro-ondernemingen en zullen dus worden vrijgesteld van elke verplichting inzake de financiële verslaggeving gedurende vijf jaar.

Het IBR is van oordeel dat de verplichtingen inzake de financiële verslaggeving en de wettelijke controle van de jaarrekening de transparantie bevorderen en de kwaliteit van de financiële verslaggeving verbeteren.

Een kwalitatieve financiële verslaggeving draagt bij tot het vergroten van het vertrouwen van derden en *stakeholders* (verzekeringsondernemingen, kredietinstellingen, schuldeisers, investeerders, openbare besturen, enz.) wat de financiële situatie van de vennootschap betreft, hetgeen de overdracht van ondernemingen, bankleningen tegen betere financiële voorwaarden, enz. bevordert.

Marleen Willekens, Professor aan de KULeuven heeft in 2007 een studie over de toegevoegde waarde van de audit uitgevoerd waarvan de resultaten nog niet werden bekendgemaakt. Deze studie is gebaseerd op verschillende opiniepeilingen bij honderden Belgische vennootschappen van elke omvang en toont onder meer aan dat de aanwezigheid van een bedrijfsrevisor de overlevingskansen van kleine vennootschappen aanzienlijk verhoogt.

2.3. Vrijstelling van openbaarmaking van de jaarrekening voor kleine vennootschappen

De Europese Mededeling van 10 juli 2007 lijkt erop te wijzen dat de neerlegging van de jaarrekening een last betekent voor kleine vennootschappen.

Het IBR is, zoals de *Fédération des Experts Comptables Européens*⁸, van mening dat eenmaal de jaarrekening opgesteld, de neerlegging daarvan geen zware formaliteit betekent.

Bovendien heeft de centralisering van de openbaarmaking van de jaarrekening bij de Balanscentrale van de Nationale Bank van België als voordeel dat talrijke *stakeholders* (zaakvoerders, vennoten, bankiers, schuldeisers, investeerders, werknemers, openbare besturen, enz.) gemakkelijk en tegen weinig kosten toegang kunnen hebben tot een betrouwbare financiële informatie. Indien deze centralisering niet meer plaatsvindt, zal elke vennootschap een beroep moeten doen op private ondernemingen, hetgeen de lasten voor kleine vennootschappen zal doen toenemen in plaats van verminderen.⁹

2.4. Uitbreiding tot de middelgrote ondernemingen van de vrijstellingen die thans gelden voor kleine vennootschappen

De Europese Commissie stelt voor om de vrijstellingen voorzien voor kleine vennootschappen uit te breiden tot bepaalde middelgrote ondernemingen¹⁰.

Dit zou inhouden dat zij hun jaarrekening kunnen neerleggen volgens het verkort schema (en zelfs dat zij worden vrijgesteld van het neerleggen van de jaarrekening) en zouden worden vrijgesteld van de verplichting om een jaarverslag op te stellen en een commissaris te benoemen.

Het IBR is geen voorstander van de goedkeuring van deze maatregel. Het systeem van financiële transparantie zoals in België de laatste 30 jaar wordt toegepast, bestaande uit onder meer de verplichte neerlegging van de jaarrekening bij de Nationale Bank van België en de revisorale controle van deze jaarrekening, houdt immers een belangrijke factor van financiële

⁸ FEE, "Further preliminary FEE position in relation to simplification for SMEs: accounting and auditing aspects", 17 april 2007, p. 3, beschikbaar op de website: www.fee.be.

⁹ Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, "Advies betreffende de vereenvoudiging van de boekhoudkundige regels voor de KMO's en betreffende de ontwerpen van herziening van de boekhoudkundige richtlijnen", 30 januari 2007, beschikbaar op de website <http://www.ccecrb.fgov.be>.

¹⁰ KMO's die het voorwerp hebben uitgemaakt van een "risk based approach", bijvoorbeeld de KMO's waarvan de afgevaardigd bestuurder de belangrijkste aandeelhouder is.

transparantie en zekerheid in voor het geheel van de *stakeholders* (vennoten, werknemers, klanten en leveranciers, bankiers, de staatskas, enz.).

Bovendien heeft de audit een aanzienlijke toegevoegde waarde zowel voor grote vennootschappen als voor kleinere vennootschappen.

De rol van de bedrijfsrevisor bevordert onder meer de strijd tegen het witwassen. De Belgische wet legt immers aan de bedrijfsrevisor een samenwerkingsverplichting op met betrekking tot het opsporen van transacties die verband kunnen houden met witwassen van geld, alsmede de verplichting om deze vaststellingen mee te delen aan de *Cel voor financiële informatieverwerking* (CFI)¹¹.

De tussenkomst van de bedrijfsrevisor laat eveneens toe de ondernemingen in moeilijkheden op te sporen en de faillissementsrisico's te voorkomen, onder meer dank zij de alarmprocedure voorzien in de artikelen 138 en 633 van het Wetboek van vennootschappen¹².

Tenslotte heeft voormelde studie van Professor Marleen Willekens onder meer aangetoond dat:

1. ondernemingen waarvan de jaarrekening wordt gecontroleerd door een bedrijfsrevisor minder de resultaten in hun boekhoudbescheiden vervalsen dan andere ondernemingen. Zo zijn er bijvoorbeeld in gecontroleerde vennootschappen verhoudingsgewijs minder pogingen om een gedeelte van de gerealiseerde winst niet op te geven aan de belastingsadministraties gericht op het verlagen van de heffingsgrondslag;
2. het aantal meldingen van fiscale regularisaties in de jaarrekening hoger ligt in gecontroleerde vennootschappen dan in vennootschappen die niet worden gecontroleerd; deze meldingen dragen bij tot de doelstelling van transparantie;
3. de opdracht van de bedrijfsrevisor een gunstig effect heeft op de continuïteit van kleine ondernemingen.

2.5. Vereenvoudiging op het vlak van consolidatie

De Europese Commissie overweegt om vereenvoudigingsmaatregelen te treffen met betrekking tot de consolidatie en de boeking van uitgestelde belastingen, evenals met betrekking tot de informatie die de KMO's moeten verstrekken in de toelichting bij de jaarrekening.

Eén van de maatregelen bestaat erin de Lidstaten de mogelijkheid te bieden dochterondernemingen van middelgrote omvang die een geconsolideerde jaarrekening opstellen met grotere ondernemingen, vrij te stellen van de wettelijke controle van de jaarrekening. Bovendien zou deze vrijstelling verplicht moeten zijn voor kleine vennootschappen.

Het IBR is van mening dat dit voorstel niet beantwoordt aan de doelstellingen van de vereenvoudiging en de kwaliteit van de controle van de geconsolideerde jaarrekening niet bevordert.

¹¹ Belgische wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

¹² Procedure op grond waarvan de bedrijfsrevisor die gewichtige en overeenstemmende feiten vaststelt die de continuïteit van de onderneming in het gedrang kunnen brengen, het bestuursorgaan hiervan op de hoogte moet brengen en zijn vaststellingen moet meedelen aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel indien het bestuursorgaan niet de gepaste maatregelen treft.